

поняття має здійснюватися з урахуванням юридичної сили саме нормативно-правового акта. Однак, це зовсім не означає нівелювання того місця, що його посідає інтерпретатор в ієрархічній системі державних органів. Підтвердженням цьому можуть слугувати правороз'яснювальні акти Верховного Суду, що мають пріоритет у порівнянні з інтерпретаційно-правовими актами апеляційних і місцевих судів. Звісно ж, що ми виходимо з єдності дії таких актів судів загальної юрисдикції з нормативно-правовими актами. Без неї видова диференціація інтерпретаційно-правових актів за критерієм юридичної сили (ступеня їх обов'язковості) є методологічно некоректною та логічно хибною.

1. Алексеев С.С. Общая теория права : в 2 т. Москва: Юрид. лит. 1982. Т. 2. 360 с.

2. Карташов В. Н. Теория правовой системы общества : учебное пособие : в 2 т. Ярославль : ЯрГУ, 2005. Т. 1. 547 с.

3. Конституція України (офіційний текст). Чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 30 вересня 2016 року. Київ. 2016. 74 с.

4. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. 5-те вид., зі змінами. Київ : Атака, 2001. 176 с.

5. Велика українська юридична енциклопедія у 20 т. / редкол.: О. В. Петришин та ін. Харків : Право, 2017. Т. 3 : Загальна теорія права. 952 с.

Лілія Сердюк
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

НЕОБХІДНІСТЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ СКЛАДОВИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ – ВИМОГА ЧАСУ

При підготовці цієї доповіді автор поставив за мету обґрунтувати тезу про необхідність закріплення в Основному Законі Української держави всіх найважливіших складових національної безпеки, що слугуватиме адекватною реакцією суспільства і держави на сучасні виклики.

Під національною безпекою у вітчизняній політико-правовій доктрині розуміють стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз [2, с. 210]. Саме такий стан є необхідною умовою нормального функціонування особи, суспільства і держави.

Головними суб'єктами національної безпеки визнаються: громадянин – його права і свободи; суспільство – його духовні та матеріальні цінності; держава – її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність кордонів [2, с. 210].

Що ж до складових національної безпеки, то до них, передусім, відносять оборону України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності кордонів, а також економічну, інформаційну й екологічну безпеку. Вказаний умовивід ґрунтується на аналізі норм Розділу I «Загальні засади» Конституції України.

Так зокрема, ст. 16 містить імперативний припис, за яким забезпечення екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави [1].

Ч. 1 ст. 17 Основного Закону нашої держави захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки визначає як найважливіші функції держави, справу всього Українського народу [1].

Ч. 2 цієї ж статті аналізованого законодавчого акта юридичний обов'язок оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладає на Збройні Сили України [1].

І нарешті, ч. 3 ст. 17 Конституції України здійснення таких важливих функцій, як забезпечення державної безпеки і захист державного кордону покладає на відповідні військові формування та правоохоронні органи [1].

Сьогодні не лише для України, але й для усієї світової спільноти вельми актуальною є проблема кліматичних змін, яку необхідно розглядати і з погляду можливих загроз різним складовим національної безпеки. Мається на увазі і екологічна безпека, і енергетична безпека, і епідеміологічна безпека, і продовольча безпека.

Як відомі, вищезгадана глобальна проблема торкається переважної більшості держав сучасного світу, а отже, її подолання можливе за умови об'єднання зусиль усього людства. Однак це зовсім не означає, що окремо взята держава не повинна вживати заходів, спрямованих на запобігання негативним наслідкам переважно своєї господарської діяльності, що спричиняє загрозливі зміни клімату.

Такі заходи мають бути визначені в окремому юридичному документі (наприклад, Національній концепції (або стратегії) запобігання змінам клімату). Водночас, правові приписи щодо таких важливих складових національної безпеки, як енергетична, епідеміологічна і продовольча безпека, на нашу думку, мають бути закріплені в Основному Законі Української держави.

Оскільки продовольча безпека безпосередньо залежить від родючості землі, як основного національного багатства, що перебуває під особливою охороною держави, а також права власності на землю, включно з правом землекористування, деонтичне судження про цю складову національної безпеки має міститися в ст. 14 Конституції України.

Що ж до епідеміологічної складової національної безпеки, то вона безпосередньо пов'язана з екологічною безпекою. Тож відповідний правовий припис про обов'язок її забезпечення державою необхідно закріпити в ст. 16 Основного Закону Української держави.

Енергетична безпека перебуває у прямій залежності від рівня розвитку економіки, пов'язана з економічною безпекою, тому її забезпечення, як найважливіша функція держави і всього Українського народу має бути передбачена ст. 17 Конституції нашої держави.

1. Конституція України (офіційний текст). Чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 30 вересня 2016 року. Київ. 2016. 74 с.

2. Юридична енциклопедія в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко та ін. Київ : «Укр. енцикл.», 1998. Т. 1 : 672 с.

Кирило Степаненко,
доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Забезпечення національної безпеки природно пов'язане зі стабільним і стійким розвитком українського суспільства як частини людської цивілізації на нинішньому етапі її існування. Сучасний військово-політичний стан України диктує необхідність більш глибокого аналізу проблем національної безпеки на концептуальному рівні, з використанням загальнонаукових та новітніх прикладних методів пізнання, орієнтованих в цілому на створення теоретико-правових основ системи національної безпеки держави та надання практичних рекомендацій для поліпшення законодавства в цій сфері.

Актуальність проблеми розробки наукового підходу до створення теоретико-правових основ системи національної безпеки переоцінити важко, оскільки сучасний етап розвитку України характеризується наростанням таких негативних тенденцій, як зовнішня гібридна агресія, зростання політичного сепаратизму, тероризму, природних і техногенних аварій і катастроф. Соціальна потреба у науково-практичній розробці питань забезпечення національної безпеки України пояснюється все більшим зростанням ступеня ризику життєдіяльності кожної людини, а наукові дослідження і реалізація їх практичних результатів можуть бути найбільш ефективними лише за умови координації зусиль вчених і фахівців з різних галузей національного права.

Зважаючи на згадані аргументи, що підкреслюють гостру актуальність питань національної